

היכן באמת דבק קלוון?

חיים משגב

'עברות של המרדה' מימי המנדט

בשלהי שנת 1995 הוגש לבית-משפט השלום בירושלים כתב-אישום נגד משה פייגלין על רקע פעילותו בתנועה החוץ-פרלמנטרית "זו ארצנו"¹. בכתב-האישום נטען כי משה פייגלין ושניים אחרים, ביניהם מי שלימים היה לחבר-כנסת ושר, בנו אלוך, נתנו יד לקשר להמרדת הציבור בישראל במטרה לסכל את החלטות הממשלה והכנסת בעקבות מה שהוגדר כ"הסתמך אוסלו". ועוד נטען כי הנאשמים קראו לציבור, בין היתר, לשבש את תפקוד הרשויות על-ידי חסימת כבישים, הפגנה בקריית-הממשלה והקמת מאחזים חדשים ביהודה ובשומרון, שיאוישו על-ידי נושאי נשק. כתב-האישום מייחס לנאשמים עוד מעשים, וכרגע אין זה חשוב לפרטם, שכן כולם קיבלו את הכינוי הלא-סימפטי 'עברות של המרדה'.

עברות אלו, יש לזכור, נשארן בספר החוקים של ישראל מאז ימי המנדט הבריטי הזכור לרע. השלטונות הבריטיים ראו בסעיפי חוק אלה, פשוט אמצעי נוסף לזכא באמצעותו כל ניסיון להפגין ולמחות נגד העוולות האיומות שהם ביצעו נגד העם היהודי, תוך מעילה גלויה בתפקיד שהם קיבלו על עצמם מטעם הקהילה הבינלאומית. על הסיבות העומדות מאחורי אי-ביטולן של 'עברות ההמרדה' מיד עם הקמתה של מדינת ישראל, אין זה המקום לעמוד. אולם חשוב להדגיש כבר בשלב זה, שרבים וטובים, ובכללם נשיא בית-המשפט העליון, אהרן ברק, ראו לנכון להביע לא אחת את מחאתם על השארתו של שריד אנכרוניסטי זה, שהוא פוליטי מעצם טיבו, בחוק העונשין הישראלי. בפרשת בנימין כהנא היה נושא כתב-האישום כרוז שקרא להפציץ את אוס-אל-פאחם במקום את הכפרים בדרום-לבנון. השופט אהרן ברק כתב כך:²

...מן הראוי הוא לשקול את ביטולה של עברת ההמרדה שבחוק העונשין שלנו והחלפתה בעברה התואמת את משטרנו. ניסוחה של העברת עמום מדי וגבולותיה רחבים מדי. היא משקפת תפישת עולם

¹ ת"פ 3996/95 (לא פורסם).

² ע"פ 6696/96, בנימין כהנא נ' מדינת ישראל, פ"ד (נב) 535, בפסקה 15 של פסה"ד.

³ בעקבות זיכוי של בני-מין כהנא, ברוב דעות, ביקשה פרקליטות המ"ד יונה דין נוסף, ושם צלחה דרכה. השופט תי-אדור אור, מי שמוכיל השקפת עולם מאוד בררית, הצליח להביא להר-שעתו של בנימין כהנא, תוך שהוא מצליח להור-ליך אחריו רוב מתוך שבעת השופטים שישבו בדין. השופט אור יצר, למעשה, עקרת סל, של-תוכה יכול השלטון לצ-קת, מעת לעת, תכנים המתאימים לחשקפת עולמו של מי שעומד בראש פירמידת הרשות המבצעת תחת הכותרת העמומה-משהו של 'לכר-דוד חברותי'. יש להד-גיש, שכבר באותה פרשה התברר עד כמה חשוב נהיה בשנים הנאות להי-גן על הפלורליזם המ"ש-שתי בבית-המשפט העליון ולהיזהר מפני חשלתו של זרם אי-דמולוגי מאוד מסוים, שבית היצר שלו הוא בפרקליטות חמדינה.

⁴ תמיא, השופט א.כהן, סגן הנשיא, השופט צ. זילברטל, והשופטת ש.זוהר.

שאינה דמוקרטית. היא תואמת שלטון מנדטורי, שאינו שלטונו של העם, על-ידי העם, למען העם. היא אינה מעניקה משקל מתאים לחופש הביטוי...³

מרחב מחיה לדעה שונה

מכל מקום, משה פייגלין הורשע, בסופו של דבר, ונדון לשישה חודשי מאסר שרוצו בעבודות שירות, אולם בגזר-הדין גילו שלוש שופטי בית-משפט השלום⁴ הבנה רבה למניעים שהובילו לפעולות המחאה הגדולות. וכך הם התבטאו:

...באורח פרדוקסלי ניתן לומר שככל שהנושא שבמחלוקת חשוב ועקרוני יותר, ככל שהוא נוגע למחלוקת אמיתית יותר הקשורה למדינה ולעם, כך יש לאפשר מרחב מחיה גדול יותר לחופש הבעת הדעה ולביטויים שונים לדעה השונה. הסיכולות והאיפוק נדרשים יותר כשמדובר בדעות קוטביות בעניינים מהותיים, במיוחד כשמדובר במחלוקת החוצה את הציבור. בהתאם לכך יש גם לשקול את העונש... אין להתעלם מכך שבחלק מן החתקהלויות השתתפו רבים, כתגובה לפיגועים קשים שביצעו מחבלים. תחושת חוסר-האונים מול פגיעות חוזרות ונשנות בציבור היהודי על-ידי מפגעים פלשתינאים, הביאה אנשים לבטא התנגדות וכאב בהתקהלויות ספונטניות, שלא קיבלו כל רישיון... ייתכן שמתוך טעות של העומדים בראש, נדחקו הנאשמים ואחרים לדרך שבה בחרו ושסופה כתב-האישום שבפנינו. זאת יש לדעת, גם האוחזים ברסן השלטון מכוח בחירתם, שלהם או של שותפיהם, בחליך בחירות דמוקרטיות, צריכים להטות אוזן קשבת לדעות הסותרות ולרחשי לב הציבור...

אלה היו הדברים שנאמרו בגזר-הדין לגבי אלה שמחו וזעקו ותבעו אז מן המשטר, שבראשו עמדו יצחק רבין, שמעון פרס, יוסי ביילין ויוסי שריד, להקשיב להם, ומשלא נענו, עשו את אשר עשו. פרקליטות המדינה והעומדת

ד"ר חיים משגב הוא עורך-דין ומרצה במכללה האקדמית נתניה ובאוניברסיטת בראילן.

...מר פייגלין סירב לקבל על עצמו את הכרעת הממשלה שנבחרה באורח דמוקרטי, והחליט כי הוא וחבריו יעשו כל שביכולתם – גם בניגוד לדין – לסכל החלטות שנתקבלו כדין. במעשיו ובפרסומים שפרסם פגע מר פייגלין באושיות הדמוקרטיה ובסדר החברתי התקין...

בהמשך הדברים כעס השופט מישאל חשין, ממש כך, על משה פייגלין, על שעדיין אין הוא מבין, גם בעיצומו של הקרבות שפרצו בעקבות כישלונו של אהוד ברק להביא את יאסר ערפאת להסתפק במה שהוצע לו (קרי: את כל השטחים שנכבשו ב-1967 לרבות מזרח ירושלים), את "הרעה שחמיט על החברה במעשייו".⁵

כנגד החלטה זאת הוגשה, כאמור, עתירה לבית-המשפט העליון, ונשיאו החליט שהדיון בענין זה, כבעתירות אחרות באותם נושאים, כמו בשאלת כשירותו של שאול מופז להתמודד בבחירות חרף העובדה שטרם חלפו שישה חודשים מיום שפרש מצה"ל, או בשאלת אי-פסילתו של ברוך מרזל, ובשאלת פסילתם של אחד טיבי ועזמי בשארה, יידון בהרכב של אחד-עשר שופטים.

החלטה זו נתנה הזדמנות נדירה להתבונן בתמונה קבוצתית של שופטי בית-המשפט העליון ולעמוד על השקפת עולמם. אולם מה שיותר חשוב, ההחלטות בנושאים אלה, של הזכות לבחור ולהיבחר, שאין חשבות מהן במשטר דמוקרטי, פתחו צוהר רחב למדי אל עולמם האישי של כמה מן השופטים, ואפשרו לרבים בציבור לראות בצורה בהירה, בפעם הראשונה אולי, עד כמה המאבק סביב אופן בחירתם של השופטים לבית-המשפט העליון חשוב, ומדוע יש מקום לשנויים מפליגים בדרך הבחירה הקיימת של השופטים, באופן בחירתו של נשיא בית-המשפט העליון, במשך הכהונה של השופטים שנבחרו, בהרכבה של הוועדה לבחירת שופטים ובמבנה של בית-המשפט העליון.

אולם בטרם נעמוד על כל אלה, חשוב לראות כיצד התבטאו מקצת מן השופטים בשאלת הקלון שדבק-אר לאדבק במעשי המחאה של משה פייגלין, וכיצד מתפתחת בבית-המשפט העליון קבוצה לעומתית לזו שבאה מפרקליטות המדינה, ומדוע **זורית ביניש**, הנשיאה הבאה המיועדת, כה חוששת מפני 'האופוזיציה מבית'.

אין לכבול מראש ידיהם של נבחרים

אש וראשון בשופטים שהעמידו עצמם בראש אלה שאינם מזדהים עם 'קואליציות חשין-בייניש' **פרוקציה'** (אליה מצטרפים מעת לעת, אד-הוק, שופטים אחרים) הוא השופט יעקב טירקל. כבר בפרשה שנדונה ערב הבחירות המיוחדות שהתקיימו בפברואר 2001 (בהן ניצח אריאל שרון את אהוד ברק), פרשה בה ביקשו מספר עותרים, ובהם פרופי הלל ויס ומשה פייגלין, מבית-המשפט העליון⁶ להורות לראש הממשלה היוצא להימנע מכל מוי"מ עם יאסר ערפאת שתכליתו 'הסכם קבע', שכן יש חשש שהקרבה לבחירות עלולה לשבש על הנוגעים בדבר את שיקול דעתם וליצור מצב בלתי-הפיך. בעניין זה קבע השופט יעקב טירקל כך:

בראשה אז, **זורית ביניש**, ומיכאל בן-יאיר, היועץ המשפטי לממשלה, ראו בפעולות המחאה מעשה של תמורה – ומכאן נולד כתב-האישום המוזר שהוליד לימים מחלוקת גדולה בקרב שופטי בית-המשפט העליון ותהיות רבות באשר לאופן שבו נבחרים/מותמנים שופטיו.

עניינו של משה פייגלין

והו סיפור המעשה: משה פייגלין ביקש להיבחר לכנסת במסגרת רשימת הליכוד. מרכז הליכוד הציבו במקום ה-40. רשימת המועמדים הוגשה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית מבלי שמשה פייגלין ביקש שייקבע שאין עם העברה אותה ביצע קלון, על-פי סעיף 6 לחוק יסוד: הכנסת, הקובע:

6(א) כל אזרח ישראלי שביום הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו הוא בן עשרים ואחת שנה ומעלה, זכאי להיבחר לכנסת, זולת אם בית-משפט שלל ממנו זכות זו על-פי חוק או שנידון, בפסק-דין סופי, לעונש מאסר בפועל לתקופה העולה על שלושה חודשים, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העברה שבה הורשע, בגסיבות העניין, משום קלון.

נוכח העובדה שטרם חלפו שבע שנים מיום שמשה פייגלין סיים לרצות את ששת חודשי המאסר שנגזרו עליו לריצוי בעבודות שירות (קרי: שלא במסגרת בית-כלא), היה עליו לפנות למישאל חשין, אז יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, ולבקש ממנו שיקבע שאין עם העברה שאותה ביצע, בניסבות העניין, משום קלון. משה פייגלין לא עשה את מה שהחוק מחייבו לעשות, כנראה מתוך טעות שבהיסח הדעת, ובכך הוא פשוט שיחק לידהם של כל אלה שחיכו לו בפינה. זאת, כיוון שהן השופט מישאל חשין והן שופטי בית-המשפט העליון, שאליו הוגשה עתירה לפסול את החלטתו של השופט מישאל חשין בהיותה החלטה מינהלית, יכולים היו לעשות לעצמם מלאכה קלה. משה פייגלין נפסל, אפוא, על רקע טכני, ולא משום שהשופטים קבעו שהיה במעשיו משום קלון.

אלא שהדברים התגלגלו קצת אחרת ומעץ יצא מתוק: שופטי בית-המשפט העליון נחשפו לאמירות פוליטיות דבר שהתחייב מן הצורך לנקוט עמדה כלפי המושג 'קלון'. למשה פייגלין לא הותר, בסופו של דבר, לרוץ ברשימת הליכוד לכנסת, אבל מתוך התבטאויות השופטים בבית-המשפט העליון, אלה שביקשו להתייחס גם לגופם של דברים, חיינו: לשאלת הקלון שהיה-אולי-היה במעשיו של משה פייגלין בשנת 1995 עשה שיצא לנסות ולשבש למשטרו של רבין את "חיגנות אוסלו", תוך שהוא גורר אחריו מאות אלפי מפגינים, התברר שנוצרו בבית-המשפט העליון "שני מחנות", וכל החרד לגורל המדינה היהודית צריך ליתן דעתו גם לכך.

השופט מישאל חשין, בעל השקפת-עולם שקיבלה את עיצובה במשך שנים רבות בפרקליטות המדינה, שם חגיע לדרגת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, ניסח כך את ההחלטה שדחתה את פנייתו של משה פייגלין:

⁵ החלטתו של השופט מישאל חשין מיום 24.12.02.

⁶ בג"ץ 5167/00 ואח', פרופי הלל ויס ואח' נגד ראש הממשלה של מדינת ישראל, פ"ד (נח) 455.

בסופו של דבר, כידוע, דווקא זעונו של השופט תיאודור אור התקבלה, ובנימין כהנא הורשע – בעוד שמוחמד יוסף גיאברין זוכה. שני פסקי-דיון נחתנו באותו הדין **בידי אותם השופטים**. אבל המאבק בבית-המשפט העליון רק התחדד מאז, ולאחרונה אף התחזק כאשר לשופט טירקל הצטרף השופט אדמונד לוי, על אפו ועל חמתו של הנשיא אהרן ברק, שנכנע ללחצו של מאיר שטרית, מי שחיה שר המשפטים בממשלת אריאל שרון הראשונה. מאיר שטרית היה נחרץ בזעתו שאם אהרן ברק רוצה באילה פרוקציה עליו לקבל גם את אדמונד לוי, מי שהחל את דרכו הפוליטית-ציבורית, פחות או יותר, במקום שבו החל מאיר שטרית.

הגבלת סמכותו של בית-המשפט העליון

א ת תוצאותיו של המהלך הזה אפשר היה לראות כבר בפרשת משה פייגלין. השופט אדמונד לוי לא רק סבר שאת הפגמים הטכניים של משה פייגלין אפשר לחתור ובכך לאפשר לו את הזכות להיבחר ולבחוריו את הזכות לבחור בו (ובכך נשאר השופט לוי בבדידות מזהרת) אלא אף קבע, באופן שאינו משתמע לשתי פנים, שבמעשיו של משה פייגלין, בניסיונות העניין, לא דבק קלון:

...לא אסתיר את זעתי, כי אני מתקשה לראות כיצד שילוב קלון בעברת ההמרה בה הורשע תעוור, שמטבעה נועדה להגן על מבנה המשטר ולא על תכניו, ואשר ביחס אליה הופעה הדעה כי ימן הראוי הוא לשקול את ביטולה... והחלפתו בעברה התואמת את משטרנו. ניסוחה של העברה עמום מדי וגבולותיה רחבים מדי. היא משקפת תפישת עולם שאיננה דמוקרטית. היא תואמת שלטון מנדטורי, שאינו שלטונו של העם, על-ידי העם, למען העם. היא אינה מעניקה משקל מספיק לחופש הביטוי...?

דברים דומים אמר גם השופט יעקב טירקל, כדרכו בקודש, כשהוא חוזר, למעשה, על עמדות הרחוקות תישק פרסה מאלה שמובילה מי שמיעדת להחליף את אהרן ברק:

...לדעתי, בניסיונות העניין לא היו העברות שבהן הורשע פייגלין בגדר עברות שיש עמן קלון, ובעניין זה סומך אני ידי על נימוקיו של חברי הנכבד השופט אי לוי... העברות שבהן הורשע פייגלין הן חמורות, אולם השאלה איננה **חומרתן** אלא **חסיבותן** (ההזדהויות במקור – ח.מ.) שבהן נעברו; והנסיבות, כפי שתוארו בפסק-דינו של בית-משפט שלום שהרשיע את המערער, מראות על ביטויים המוניים של "התנגדות וכאב" "בתגובה לפיגועים קשים שביצעו מחבלים" וכתבעת "דעה של רבבות אנשים, אשר נוצרה אצלם תחושה שהשלטון אינו מוניח אליהם, לא רק ברמה של אי-התחשבות בדעותם, אלא גם ברמה של אי-הקשבה לדעותיהם" (עמ' 8-9 לגור-הדין). אינני מוצא כאן "חריפה שלא תימחה", ולדעתי, אדם הבא לעשות נפשות להשקפתו, או בא להביע את מחאתו בעניין ציבורי החשוב בעיניו על דרך של הפגנה ושלא בדרכי

...אילו נשמעה דעתי הייתי מקבל את העתירות במובן זה שיינתן צו המורה לראש הממשלה ולממשלה להימנע מלהגיע להסכמים, הסכמות או חבנות עם הרשות הפלשתינית, בין במסמך ובין בדרך אחרת, וכן לא ליצור מחויבויות בכל דרך שהיא, במשא ובמתן המתנהל עתה, העלויות לכבול את ידיהם של ראש הממשלה ושל הממשלה שייבחרו...

כידוע, ערב הבחירות ממש, הבטיח יוסי גיילין ללאסר ערפאת את זכות השיבה, אמנם במספרים מצומצמים, לטענתו, וחבריו למו"מ, שלמה ברעמי ויוסי שריד, היו מוכנים להרחיק לכת עוד חרבה יותר, הן בהרחבת והן ביחלופי שטחים, ובלבד שיוכלו להציג בפני הבוחר "הסכם". בהתייחסו למצב זה של אנרכיה שלטונית, ציטט השופט יעקב טירקל את דבריו של המשורר חיים נחמן ביאליק:

והשָׁעָה שְׁעַת וְהוּוּ וְבָהוּ, שְׁעַת עֲרַבָּה הַתְּחוּמִים
שֶׁל אֶחָרִית וְרֵאשִׁית, שֶׁל סְתִירָה וּבְנִין, שֶׁל זְקֵנָה
וְעֵלְמוּיִם.
וְאַנְחָנוּ, וְלִידֵי בִינִים, בְּיַדְעִים וּבְלֵאיוֹדְעִים,
לִפְנֵי שְׁתֵּי תְרָשִׁיזוֹת גַּם-יָחַד מִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים;
וְתֵלִים בְּאִמְצַע בֵּין שְׁנֵי הַמְּגִיטִים הַלְלוּ
כֹּל-רְגִזוֹת לְבָנוּ הַתְּחוּמִים אֲזוּ נְבִיא שְׂאֵלוּ;

הגיעה שעתו של בית-המשפט העליון להיות "הנביא" ולומר את דברו, קבע השופט יעקב טירקל, ונשאר במיעוט.

הרשעתו של כהנא מול זיכוי של גיאברין

א ם בפרשת בנימין כהנא, שנדונה בדיון נוסף,⁷ נותר השופט טירקל במיעוט. הוא סבר שאין לקבל את עתירת פרקליטות המדינה אלא להשאיר את זיכוי של בנימין כהנא על כנו. אגב, באותה דעה היה השופט טירקל כשנדונה פרשת מוחמד יוסף גיאברין⁸ בפני אותו הרכב בן שבעה שופטים. הוא פשוט לא הבין מדוע יש לעשות הבחנה בין מוחמד יוסף גיאברין, עיתונאי מאוס-אל-פאחם שקרא בשיריו להמשך ולזרוק בקבוקי תבערה ואבנים, לבין בנימין כהנא שקרא בכרוזיו להפציץ את אוס-אל-פאחם כל אימת שהרוצחים יוצאים משם, ולא את חכפרים בדרום-לבנון. וכך ניסח את הדברים השופט יעקב טירקל (בהגינו על חופש הביטוי של העיתונאי מאוס-אל-פאחם):

...במאבק על הזכות לחופש ביטוי אל לנו להשפיל מבטנו אל הטווח הקרוב, של ידיו האבק או של השלכת בקבוק התבערה, אלא לשאת את עינינו אל האופק של ישראל היהודית והדמוקרטית, שחופש הביטוי הוא מאבני השתייה שלה. החגנה על זכותו של העותר (מוחמד יוסף גיאברין – ח.מ.) לשאת את דבריו איננה הגנה על דברי הבלע שלו, אלא היא הגנה על זכותו של בעל הדעה האחרת לשאת את דברו שלו. ההגנה על זכותו של העותר היא הגנה על זכותי שלי לומר את דברי, להשמיע את שיריהם של המשוררים המדברים מתוך לבי, ולעזוק את זעקת האמת שלי...

⁷ חייב ביאליק, "לאחד העם".

⁸ דניס 1789/98, מדינת ישראל נ' בנימין כהנא, פ"ד נד(5) 145.

⁹ דנפ 8613/96, מוחמד יוסף גיאברין נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 193.

הכרה בשינוי שיטת מינוי שופטים

הדוגמאות שהובאו לעיל מצביעות על חומרת הבעיה, ובעיקר על הצורך המיידני של המחוקק ליצור חוק יסוד שיגביל, מחד, את סמכויות בית-המשפט העליון, ויקבע, מאידך, דרכים אחרות לבחירתם של השופטים. בעניין זה, ההצעות הן רבות ומגוונות, אולם ברור שאין להתיר את המשך הישיטה של יחבר מביא חברי. על המועמדים לשטוח את השקפת עולמם בפני ועדה מיוחדת של הכנסת, כשם שהדברים נעשים בארה"ב, ועל משך הכהונה יש להטיל מגבלות של זמן. פשוט לא ייתכן שאדם יתמנה לתקופת כהונה שאיננה מוגבלת בשנים, מבלי שלציבור יש את היכולת לחזור ולבחון את טיב המינוי. יש, כמובן, גם להרחיב את מסגרתה של הוועדה לבחירת שופטים, כדי לצמצם את כוחם של שופטי בית-המשפט לצרף אליהם יחברים, ולקבוע שמספר השופטים בבית-המשפט העליון צריך להיות גדול בהרבה. זאת תהיה דרך ראויה ליצור איזונים ופולריזם שיהיה מקובל על כל הציבור.

נשיאו הקודם של בית-המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, חיזק ער לקיומה של אסכולה המבקשת לזכא את דעתו של 'האחר', הן בבית-המשפט העליון והן בפרקליטות המדינה, ולכן טרח לומר את הדברים האלה (בפרשה דומה לזו של משה פייגלין):

...לצד הסכנה שהדמוקרטיה תנוצל לרעה על-ידי אלה המבקשים את הכחדתה או את החלשתה, קיים גם הסיכון ההפוך, לפיו מרוב חרדה לשמירת הדמוקרטיה יתכנסו עקרונותיה לתיאורטיים גרידא, ובר-זמנית יתנכרו למשמעויותיה המעשיות ויטילו מראש הגבלות ואיסורים לרוב על החירויות...¹⁰

הדברים הללו נכוחים שבעתיים בימים אלה.¹¹

אלימות (כפי שמשמע מעמי 9-10 לגזר-הדין) לא זבק במעשהו רבב של פגם מוסרי...

אל דבריהם של השופטים יעקב טירקל ואדמונד לוי הצטרפה גם השופטת דליה דורנר, שקבעה כי:

מעשיו של העותר, שהתבטאו בפעולות מחאה בלתי-אלימות שחומרתן אינה מופלגת (דבר שמשקף גם בעונש שהוטל) אינם מטילים קלון מן הסוג הפוסל מועמד לכנסת.

דבריהם הנחרצים של שלושת שופטים הנ"ל, יעקב טירקל, אדמונד לוי ודליה דורנר, יוצרים גרעין מוצק שדעתו שונה בכמה שאלות קיומיות לעתידנו באזור הזה, מזו של שופטי "המחנה האחר", והשאלה היא כיצד שומרים על האיזון בין בעלי הדעות השונות בבית-המשפט העליון.

חרי ברור לכל המתבונן בדרכי התנהלותו של הנשיא, השופט אהרן ברק, הרואה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו את חוקתה של ישראל ואת המקור החוקתי לסמכותו של בית-המשפט העליון לפסול חוקים של הכנסת ולהתערב בכל מעשה של רשויות אחרות, ששאלות הרוח-גורל עלולות להיות נזונות שם בשנים תבאות. חלקן, לפחות, עלולות להיות מוכרעות שלא על-פי רצון חבוחר, כפי שהוא משתקף בכנסת, אלא על-פי גחמות אישיות של השופטים בבית-המשפט העליון. מכאן, ששאלת חרכבו של בית-המשפט העליון היא נושא ציבורי מן המעלה הראשונה, וכל רתיעה של אנשי ציבור מהתעסקות בה, בגלל החשש מפני ביקורת צעקנית, דמגוגית בעיקרה, כפי שהיתה מנת חלקו של יו"ר הכנסת, ראובן ריבלין, צריכה להידחות על הסף.

¹⁰ באחרונה שוב הוכיח השופט אדמונד לוי את עוצמת מחויבותו לער-כים חקשורים בשלמו-תח של ארץ ישראל ובזכותם של היהודים להתנורר בכל חלקיה. כשביקש צחייל לפנות באישון ליל מתיישבים מבלי שניתנה להם הוד-עה מראש, ותוך קיפוח זכויות אלמנטריות, כגון הזכות לשימוע, הוציא השופט אדמונד לוי צו ביניים ארעי באישון לוי לה, למעשה בשעה 03:30 לפנות בוקר, לבי-קשתם של משה ואיתי זר, ומנע בכך את פנינים מחוות גלעד.

¹¹ עייב 2/84 ואח, משה נימן ני יו"ר ועדת הב-חירות חמרכזית ואח, פי"ד (לט) 225. יש לחז-גיש שלאחר רצח יצחק רבין עמד השופט (ביימי) מאיר שמגר בר-אש ועדת חקירה ממלכ-תית, ואת מסקנותיה לגבי דרך הפעלתו של אבישי רביב בוודאי לא אהבו בפרקליטות המ-דינה.